

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit vtilissim[us] tractat[us] q[ui] intitulator
horologiu[m] eterne sapi[enti]e**

Seuse, Heinrich

Allosti, 1486

Jnformatio qualit[er] premissa sint trahe[n]da ad sermones [et]
collatio[n]es.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30857

ralis sit inicitium eterne laudis patrie celestis. Amen

Informatio quælibet præmissa sint ibenda ad sermones et collationes

Thesaurus desiderabilis in

ore sapiētis erit h̄ tua p̄clarissima proorsus doctrina. **O** amātissima sapiā si fuerit talit̄ ordinata: vt nō solū facilis sit ad intelligēdū: vel delectabil̄ ad audiendū: s̄ et generalis p̄ cuiuslibet statu se ad dilatandū. **N**ā et h̄ ip̄m ei⁹ p̄fecta requirit integritas: ad verū quippe amorē: tueq; laudis cōdignā frequentationē zelus p̄tinet aiarū. **S**i q̄dem fidelis seru⁹ et prudens aplici ordinis imitator exiis: nō solū sibi: s̄ et salutē aiarū et p̄riorū vtilitati itēdere: frat̄ne caritatis obligatiōe tenet̄. **E**t iō post p̄missa h̄ sapiē salutaris documēta peto iformari: quālibet ad p̄riorū vtilitatē hāc eandē doctrinā facilit̄ auertere et copiose valeā dilatare. **I**nsup et formulā artēq; tribue discipulo simplici cōpē diosa et vtilē h̄ idē faciēdi in quicūq; alia simili mā indistincta et iformi: vt sic de obstrusis fauorū cellulis mel p̄ducere et panem puulis frāgere ac ī turbas distribuere valeas fecūditate ḡtiosa.

Sapientia Pulcre et compēdiose hui⁹ qd̄ a me petis eruditiōez h̄re poteris: si dictū illud putile qd̄ quōdā in sentētys hūanitus iuētis legisti: nō velis p̄cept̄ sed effectui curaueris studiose mandare. **Q**ueris qd̄ sit h̄. **C**erte illud cuiusdā famosi q̄ sic dic̄. **S**apiētis ē ordinare: qd̄ huic melius: qd̄ vtili⁹: qd̄ nobili⁹: nā ea que a deo s̄: ordinata sunt. **Q**d enī ordinē retinet: durabile erit. **U**t ḡ fil̄ in h̄ sicut ī p̄missis oibus exēplo magis q̄ v̄bo te instruā de q̄sito. modus et ordo h̄ mōstratus tibi erit vniuersalit̄ obseruādus. **N**ō ḡ circa p̄missa q̄ quicūq; sapiēnt̄ aut seruēt̄ n̄ solū seip̄m: s̄ et p̄ximū ex hac sapiē doctrina edificare desiderat. studiose p̄quiredo iueniet ibi qd̄ p̄ficiet vtriq;. **Q**uedā nāq; materie talit̄ sut posite: vt de se q̄ dāmodo sint applicabiles ad eiusmodi: si q̄s t̄n̄ aliquale diligētiā voluerit adhibere: sic sūt oēs ille q̄ de x̄pi sunt passiōe: vbi solū aduertēdus ē numer⁹ eorū q̄ et q̄lia passus ē. **M**ateria illa superius posita ē vbi dīna sapiā ichoat discipulo p̄ ip̄ius feruore exercitādo suā passiōē explicare: talit̄ ē ad populum ordinanda

Primū siquidē x̄ps dei fili⁹ iminēte sibi passiōe horreda: cuz p̄re angustys supuēt̄ure in p̄ximo mortis guttas sanguineas su dādo funderet in trā: nihilomin⁹ t̄n̄ libere suā volūtātē p̄ris volūtati cōmisit: et qd̄ cepat deuote p̄fecit. **S**ic quilibet deuot⁹ in omni aduersitatis pressura et tribulatiōis angustia: licet forte natura;

et quo h̄o s̄ v̄bo
debet̄ q̄d̄ v̄mar
verbi q̄vā

habeat reluctantē: se pafne volūtatī cōmittat: et deuote hoc suscipiat qđ occurrit. **S**ecundū. Et sic xp̄s fuit captiuat⁹ et vincu-
latus: ne qđ vellet posset abire: sic se hō debet captiuare ne seq̄tur
cōcupiscētias carnis: ac sensualitatis appetitū ad nociua trabē
tem. **T**erciu. Itē eadē nocte oēs sibi illusiōes scās ac verecū-
dias illatas ab iniq̄s patientē sustinuit. Sic homo oīa v̄ba cōtu-
meliosa et turbatiua: atq; obprobria et octa mala irrogata a ma-
lis et ip̄ortunis hoībus patientē ferat amore sui redēptoris: filia
vel potius multū maiora prop̄ ip̄m patiētis. **Q**uartū. Deide
in mortis discrimine ad caypham adduct⁹ vitatē nō deseruit: s;
maledicentē et odēnantē se dei filiū cū omni modestia cōfessus
fuit. Sic verus ip̄ius seru⁹ p̄pter nullū tpale piculū debet vitā
tē deserere: s; vsq; in mortē constās pdurare. **Q**uintū. Dulcis-
sima mat̄ eius filio sic angustiato viso: valde doluit. et ei ex inti-
mis viscerib⁹ cōpassa fuit: ac amarissime fleuit. Sic fidelis ani-
cus suo amico dilecto mala patiēti cōdolet et cōpatiat. **S**ex-
tū. Deī cū añ presidē statueret et iniq̄s accusationibus false vr-
geret: oēm māsuētudinē et patientiā oñdit. Sic ver⁹ xp̄i imita-
tor nō murmuret aut reclamet: nec cōtradicat cum indebite ab
emulis ledit⁹ vel ip̄ugnat. **S**eptimū. Diuina sapiā veste alba
induit. et tanq; fatū spernit ac irridet. Sic oēs irrisiōes q̄ solēt
a vanis huius mūdi hoībus deū pre oculis nō habētib⁹: homi-
ni sp̄iali irrogari: sufferat patientē. **O**ctauū. Spinea corona
rex gl̄e coronat⁹: scepro ac purpura subsannatorie deludit. Sic
etiā cū seruus xp̄i in hoc mūdo vilipēdit⁹ et velut omni honore
indignus abicit⁹: atq; a presūptuosis despicit⁹: et illusiōibus mo-
lestat⁹: cogitet qđ seruus nō ē maior dño suo: nec p̄ malo habeat
si p̄ summo rege similia patiat. **N**onū. Post hec nudat⁹ v̄ber⁹
tur: et flagellis nodosis caro illa sanctissima et mēbra delicatissi-
ma acerrime dilacerant⁹: corpus ei⁹ formosū plagis liuet: et san-
guine vndiq; rubet. Sic miles strēnuus debet corpus suū p̄ as-
peritates et duricias d̄bitas castigare: ne iobediētē icipiat recal-
citrare. **D**ecimū. Tandē sentētia mortis sup̄ autorē vite data
crucē sibi baiulās: cōfestim ad locū supplicij foras educit⁹ tanq;
malefactor: qđ huius mundi vita idign⁹ estimat. Sic verus iesu
xp̄i imitator seip̄m abneget: crucē suā tollēdo et extra castra se
cū exeat ip̄properia eius portādo tanq; purgamentū huius mun-
di scūs: sempq; mortificationē iesu in corpe suo circūferat: vt et
vita iesu tandē in corpe suo manifesta fiat. **I**taq; simili mō-
bis decē articulis faciendū ē in oībus cōsequētibus materis q̄

sunt de xpi passione. Eodē q̄q̄ modo fiat in materia p̄taxata d̄
utilitate videlicet t̄paliū tribulationū: de q̄bus similiter poterit
cōbinare et applicare. put placuerit. Sic ergo virilif̄ faciat ī ōnī
bus talibus q̄ sūt his similia motiua multa: q̄ ordinate cōponē
do et cōnumerādo auditorib⁹ p̄ponat: et diffusius p̄tractādo ad
libitū collationē faciat motiua. ¶ Quedā aut̄ diligētiori idigēt
p̄scrutatione: vbi gr̄a. ¶ In p̄ma materia sup̄ius posita de tractu
diuino diligēs lector iueniet inf̄ alia desposationis diuine has
utilitates. Ex hoc nāq; habebūt cōscie puritatē: mētis securita
tē: fame claritatē: noīs immortalitatē: sp̄ualis delectatiōis ac gau
dioꝝ diuinoꝝ affluētissimā vbertatē: somnū quietū et securum
p̄tectorē: gl̄am et honorē: ac p̄bennē felicitatē: q̄ eā sibi ī amicā
assumit: decoꝝe vite decorabit: stola gl̄e vestiet: et corona gratu
latiōis coronabit: p̄ modico labore magna rege p̄fruet: et vera
atq; p̄fecta beatitudie q̄ in cōtēplatiōe sūmi veriꝝ boni cōsistit:
beatificabit. ¶ Itē erit honorabilis atq; gr̄atiosus: pacificus et for
tunatus: sapiēs atq; exptus: sp̄ualis ac diuus: amabilis: et oīni
bonoꝝ possessōr secur⁹. ¶ Itē circa materiā de seruida peniten
tia nota ibidē: q̄ hec mala inf̄ alia peccatoꝝ cōsequūt: videlicet
seuā penitētia: gemit⁹ et fletus: meroꝝ et tristitia: et cordis clamor
atq; miseria: deus pdit: aīa misera a summo bono sepat: ḡtus
nuda: et dōnis celestib⁹ spoliat: cōfusione induit: et ignominia
replet: decipit: derelinquit: et quodāmo bonis oībus puat: re
morsu cōscie cruciat: viuēs morit: ac sanus existēs languidus
efficit: nomē sp̄ose amittit: deū offendit: seipam pdit: ī bonoꝝ
saluatoꝝ: īimicos letificat: scōs aut̄ angelos cōtristat: replebit
yrecūdia pauore et angustia: peccatū astute hoīem circūuenit:
aufert sensū: cor trāssigit: et suauī toxico hoīem pdit: oculos sp̄u
ales eruit: sp̄m sc̄m fugat: et robur ōne tollit. ¶ Peccatoꝝ gladius ī
imicoꝝ iermis obycit: in se marcescit. et sibi metipi grauis effici
tur: alioꝝ bona vidēs amplius de suis cōfundit et conturbatur
¶ Peccatū plūbo et leoni: tonitruo et absinthio cōpatur puare q̄e
te īteriori: et horrore q̄q; dormiētes cōturbare cōsuevit. ¶ Inēduz
suadet hoī diē natiuitatis sue maledicere: et in foueaz corruere
desperatiōis īfelicitis. ¶ Circa materias de malis religiosis in q̄
bus extictus ē seruoꝝ deuotionis nota: q̄ religiosus tepidus et
vanus ē lamētabilis: q̄ miserabilioꝝ quodāmo oībus creatur
sc̄z carēs deo et mūdo: cōpat ciuitati ruinosē q̄ vl̄ subitanee cor
ruit: vel paulatim deficit: donec tandē ex toto perit. ¶ Itē mōstro
marino p̄p̄ deformitatē exteriorē et interiorē. ¶ Nā ver⁹ et p̄ficiū

quod quid multa
mala in se dicit.

74-
religiosus debet habere has cōditiones. Omnia scz mundana
spernere: in solō cōditoris amore flagrare: sanctasq; meditatio
nes z bonas opatiōes semp habere: seipm̄ z pximuz edificare:
neiminē aut circūuenire aut ledere: s; in simplicitate z sincerita
te vitam ducere beatā. Itē carnē suā cū vicys z cōcupiscentys
crucifigere: exercicia v̄tutū q; magna z cōsuetudies deuotiōe
plenas habere: ac fortissime ac strēnuissime cōtra neq;cias imi
ci bellare: z semetipm̄ pro defensiōe v̄tutis z iusticie in mortez
vsq; tradere. **C**ōditiōes vero mali religiosi sūt hec scz: pro
uia cōtra suos superiores. Itē q̄rulositas. Est aut q̄rulosus qui
nihil sustinere vult: s; sue vult volūtati viuere. **A**uiditas rerū
temporalium inordinata: z laxatio freni nimis libera ad circum
stātiās peccati carnalis. Item descūs diuine caritatis: inuidiaq;
frañe p̄speritatis: honoris ābitus iordinat⁹: z negligētia scārū
cōsuetudinū. In seruiicio dei sūt pigri: p̄ questu rerū tpaliū sol
liciti: z in ōni tpe circa curā corpis nimis intēti: z itē p̄ni sunt
imitari potius mala exēpla q̄ bona: z suā negligentia defende
re p̄ alioz tepiditatē: discursus faciūt iutiles: z p̄ colloq̄a mala
corrūpunt bonos mores: v̄ba quidē habēt interdū ad horaz spi
ritualia: s; scā q̄nq; subintrāt carnalia: timētes quidē soluz ocu
los hoīm magis q̄ dei: cor habēt mūdānis desiderys repletuz:
z q̄ habēt bona pua multis malis sunt pmixta. **H**oc igit mō
cōsequēt in oībus alijs materys hui⁹ libri vsq; in finē poterit
quilibet studiosus cū diligētia flosculos extrahere vñ possit ad
viā salutis pximū trahere z ad deuotionez excitare. Quod sibi
met faciēdū relinqm⁹: vt ei ex hoc studio fructus salutis z mer
ces crescat eterne retributionis.

Qualit̄ multi fideles possint sapiām dīnā despōsare z quō p̄
quotidiana q̄dam leuia exercicia ōbeāt se continue in eiusdem
amore renouare.

Venite filii audite me: venite
z audite z narrabo vobis oēs qui timetis deū: q̄nta fe
cit dñs aīe mee. Fecit enī magna mihi qz potēs ē z sc̄m
nomē e⁹. Plane spectabilia z magna sūt hec: tanq̄ insignia vt
ex his nō imerito admiret̄ oīs hō magnificās deū ac dicēs. qm̄
bonus qm̄ in sc̄m̄ mīa eius. Quāobrem si ego q̄dem inf̄ hec so
bria quadā ebrietate videar mēte excedere: deo cōcedendū est.
Caritas enī xp̄i vrget nos. Itaq; os nostrū patet: s; z cor nostrū
dilatātū ē. Auditū ergo hūc iocūditate z exultatiōe plenū m̄lto

Conditiōes boni
Libro
58. 13. 32. 53

Conditiōes mali
Libro